

**COMMUNIQUE VAN DE 7e MINISTERIËLE CONFERENTIE
OVER DE VERONTREINIGING VAN DE RIJN
OP 19 DECEMBER 1986 TE ROTTERDAM**

Op 19 december 1986 kwamen te Rotterdam de leden van de Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn tegen verontreiniging op ministerieel niveau tesamen.

Voorzitter was Mevrouw de Minister N. Smit-Kroes, Nederland.

Aan de conferentie namen deel:

voor de Bondsrepubliek Duitsland

de Heer Wallmann Bondsminister van Milieu, Natuur-
bescherming en Reactorveiligheid

voor Frankrijk

de Heer Carignon Minister van Milieu

voor Luxemburg

de Heer Decker plaatsvervanger van de Heer Krieps,
Minister van Milieu

voor Nederland

Mevrouw Smit-Kroes Minister van Verkeer en Waterstaat
de Heer Nijpels Minister van Volkshuisvesting, Ruimte-
lijke Ordening en Milieuhygiëne
de Heer Van der Linden Staatssecretaris van Buitenlandse
Zaken

voor Zwitserland

de Heer Egli Bondspresident en hoofd van het
Departement van Binnenlandse Zaken

voor de Commissie van de Europese Gemeenschappen

de Heer Clinton Davis Lid van de Commissie

als waarnemer voor de Internationale Commissie ter Bescherming van de
Rijn tegen Verontreiniging

de Heer Baron van Lynden President van de Commissie

als waarnemer voor België

Mevrouw Smet Staatssecretaris van Leefmilieu

als waarnemer voor de Centrale Commissie voor de Rijnscheepvaart

de Heer Stettler President van de Commissie

A. ALGEMENE VERKLARINGEN

1. De voor de bescherming van de Rijn bevoegde ministers van de Rijnsoeverstaten en het bevoegde lid van de Commissie van de Europese Gemeenschappen constateren:
  - 1.1 De omstandigheden waaronder het ongeval bij Sandoz heeft plaatsgevonden zullen in Zwitserland diepgaand worden onderzocht en na afsluiting van het onderzoek zullen de resultaten openbaar worden gemaakt.
  - 1.2 De ecologische toestand van de Rijn zoals die voor het ongeval bij Sandoz was dient weer te worden hersteld en verbeterd.
  - 1.3 Schade ontstaan door het ongeval bij Sandoz moet door de juiste maatregelen snel worden hersteld of gecompenseerd.
  - 1.4 De voorzieningen ter voorkoming van bedrijfsstoringen en ongevallen, die het water zouden kunnen belasten, moeten blijvend worden verbeterd; daarbij dienen de nieuwste technische ontwikkelingen in ogenschouw te worden genomen.
  - 1.5 Alle productiebedrijven en magazijnen in het stroomgebied van de Rijn, waarin zich niet onaanzienlijke hoeveelheden stoffen bevinden of kunnen ontstaan die gevaarlijk kunnen zijn voor het oppervlaktewater, moeten zodanig worden beveiligd, dat in ieder geval een verontreiniging van het water door deze stoffen wordt verhinderd.
  - 1.6 De voorschriften betreffende het grensoverschrijdend waarschuwingssysteem in geval van bedrijfsstoringen moeten strikt worden nageleefd zo nodig worden verbeterd.
  - 1.7 Het gebruik voor de drinkwatervoorziening moet ook in de toekomst mogelijk zijn.

- 1.8 De belasting van de Rijn door schadelijke stoffen moet verder worden verminderd, ook met het gemeenschappelijk doel om tot een duidelijke reductie van de verontreiniging van het riviersediment door giftige stoffen te komen, en wel zodanig dat dit sediment weer als ophoogmateriaal op het land toegepast of in zee gebracht kan worden.
2. Zij bekrachtigen hun besluiten in de gemeenschappelijke verklaring van de conferentie van ministers, gehouden in Zürich op 12 november 1986.
3. Zij beschouwen de conferentie van ministers in Rotterdam van 19 december 1986 als een verdere belangrijke stap naar het doel, het ecosysteem van de Rijn verder duidelijk en duurzaam te verbeteren.
4. Zij dringen er op aan :
  - dat de uitvoering van het Rijnchemieverdrag door aanvullende maatregelen in de lidstaten, alsmede door verdergaande voorstellen in de Internationale commissie ter bescherming van de Rijn tegen verontreiniging wordt geïntensiveerd;
  - dat de doelstellingen van het Rijnzoutverdrag binnen de gestelde termijnen worden verwezenlijkt;
  - en dat de werkzaamheden ter voorbereiding van het Rijnwarmteverdrag in de IRC met voortvarendheid worden gecontinueerd, ten einde een spoedige afsluiting te bereiken.
5. Zij zullen alle informatie, waarover zij beschikken met betrekking tot het ongeval van 1 november 1986 en de effecten daarvan, in het bijzonder voorzover die betrekking hebben op het milieu, alsmede alle gegevens waarover zij beschikken terzake van de betalingen van schadevergoeding naar de IRC doorgeleiden. Zij geven de IRC de opdracht, op korte termijn hierover een uitgebreid verslag uit te brengen, dat openbaar kan worden gemaakt.
6. Zij geven de IRC daarenboven de opdracht, in het kader van haar jaarverslag ook met de ecologische aspecten rekening te houden.

B. VEILIGHEID VAN INDUSTRIECOMPLEXEN

1. De industriecomplexen van de stroomgebied van de Rijn, waar met gevaarlijke stoffen wordt gewerkt, moeten over geschikte voorzieningen beschikken zoals in het bijzonder de onder 2 aangegeven maatregelen teneinde een verontreiniging van de Rijn als gevolg van ongevallen te voorkomen of de gevolgen daarvan te beperken.
2. Maatregelen uit te voeren in gevaarlijke industriecomplexen in het stroomgebied van de Rijn ter voorkoming van verontreiniging als gevolg van bedrijfsstoringen en ter beperking van de gevolgen van een ongeval.
Hiertoe worden bijv. geregeld:

2.1 Algemene technische maatregelen.

- veiligheidsmaatregelen op laad- en losplaatsen (opvangbekkens, afdichting),
- verbetering van de voorwaarden voor opslag en tussenopslag van producten (geschikte vloeren, automatische vergrendeling in geval van leidingbreuk),
- vermindering en controle van waterafvoer (gesloten kringlopen),
- opzet van de rioleringsstelsel,
- bouw van betrouwbare zuiveringsinstallaties,
- inrichting van automatische waarschuwing in bedrijven.

2.2 Bijzondere technische maatregelen ter voorkoming van branden en explosies of de beperking van de uitbreiding en de gevolgen daarvan zijn:

- beperking van opgeslagen hoeveelheden,
- afzonderlijke opslag,
- adequate installaties en bescherming tegen elektrostatische ontladingen,
- brandwerende muren,
- inrichtingen voor vroegtijdige signalering van brand,
- automatische blusinstallaties,

2.3 Organisatorische maatregelen

Adequate maatregelen die eventueel naar gelang van de aard van de toegepaste gevaarlijke stoffen in de industriële complexen getroffen dienen te worden zijn:

- opleiding en scholing voor personeel, met inbegrip van de reddingsbrigades binnen- en buiten de industriële bedrijven,
- controle en onderhoud van het bedrijf, vooral van de beveiligingsinrichtingen,
- risico-analyse (met inbegrip van een analyse van de voorzorgsmaatregelen ter bescherming van de Rijn tegen de gevolgen van de ernstige ongevallen) en kennisgeving aan de bevoegde autoriteit,
- alarmplannen, plannen ter afwering van risico's, en eventuele calamiteitenplannen,
- actuele en volledige informatie over de inhoud van magazijnen (magesijnlijsten) met gegevens over de ecotoxicologische kenmerken van de stoffen,
- beveiligingsinstallaties en beveiligingsmaatregelen,
- directe melding van ongevallen aan de bevoegde autoriteiten.

3. Bij de industriële complexen die in de EG-lidstaten onder artikel 5 van de Richtlijn 82/501/EEG, de zogenaamde "Seveso-Richtlijn", vallen, moet in elk geval in het de bevoegde autoriteiten voor te leggen veiligheidsrapport rekening worden gehouden met de noodzakelijkheid, de Rijn tegen gevaren als gevolg van zware ongevallen te beschermen en de hiertoe overeenkomstig Nr. 2 voorziene maatregelen bevatten.

Zwitserland zal zich bij de verdere uitwerking van eigen wettelijke voorschriften baseren op de ervaringen en wettelijke voorschriften van andere lidstaten om een gelijkwaardige veiligheid van de industriële complexen te waarborgen. De Commissie van de Europese Gemeenschappen zal in dit verband contacten met de Zwitserse regering opnemen.

4. Voor de industriële complexen die stoffen produceren of gebruiken die in bijlage I van het chemieverdrag zijn opgenomen, moet een register van de belangrijkste betrokken installaties worden opgesteld, dienen de reeds getroffen maatregelen te worden getoetst en eventueel verdere veiligheidsvoorschriften als worden bedoeld onder Nr. 2 te worden uitgevaardigd.
Overigens zullen zij zich er voor inspannen dat met betrekking tot de industrieën waarin andere gevaarlijke stoffen worden verwerkt, hetzelfde geschiedt.

5. Lidstaten en de Commissie van de EEG spannen zich er voor in dat het communautair recht op het gebied van bedrijfsstoringsen wordt aangescherpt en uitgebreid. Zij refereren daarbij aan de besluiten van de Ministerconferentie in Zürich op 12.11.1986.
De Zwitserse minister verklaart dat Zwitserland bereid is op gepaste wijze aan deze werkzaamheden deel te nemen ten einde het Zwitserse recht op een soortgelijke doelstelling te baseren.

6. De regeringen brengen de Commissie eind 1987 een verslag uit over de stand van werkzaamheden wat betreft het gehele pakket van maatregelen.

7. De regeringen achten het noodzakelijk, de controle ten aanzien van de preventieve maatregelen en veiligheidsvoorzieningen te intensiveren; deze controle moet verhinderen dat bij bedrijven waarin stoffen uit bijlage I bij het Rijnchemieverdrag opgeslagen, verwerkt of geproduceerd worden stoffen die gevaarlijk voor het water kunnen zijn, bij een ongeval in de Rijn terecht komen. Hiertoe laten zij deze bedrijven regelmatig streng controleren.
De verdragsluitende partijen bij het Rijnchemieverdrag zullen de IRC regelmatig schriftelijk rapporteren over hun bevindingen op basis van de uitgevoerde inspecties.
De IRC zal deze rapporten bestuderen om aanbevelingen aan de regeringen van de Rijnsoeverstaten te doen.

C. ALARMERING

1. De Regeringen zullen er voor zorgdragen dat door scholing en duidelijke aanwijzingen aan het personeel in de nationale en internationale waarschuwingsposten het ononderbroken functioneren van het internationale waarschuwings- en alarmsysteem "Rijn" wordt gegarandeerd. Bovendien moet worden gegarandeerd dat de uitrusting van alle internationale hoofdwaarschuwingsposten zodanig wordt aangevuld dat alle direct aan het telexverkeer kunnen deelnemen, alsmede per telefax bereikbaar zijn.
2. Zij nemen in voorkomende gevallen alle maatregelen die noodzakelijk zijn om zo vroeg mogelijk over op hun grondgebied plaatsvindenden ongevallen die een grensoverschrijdend effect zouden kunnen hebben te worden geïnformeerd, teneinde deze dan via de nationale alarmplannen in het internationale waarschuwings- en alarmsysteem "Rijn" in te voeren.
3. De ministers zullen in geval van een catastrofe onverwijld met elkaar en met de EG-Commissie contact opnemen en zij besluiten, de hiervoor noodzakelijke technische en organisatorische voorzorgsmaatregelen te treffen.
4. Ze nemen er kennis van dat de EG voornemens is het informatie-systeem van de EG naar binnenwateren uit te breiden.
5. De IRC krijgt de opdracht:
  - te onderzoeken in hoeverre een uitbreiding van het systeem van de vroegtijdige herkenning vooral in de bovenloop van de Rijn, kan worden gerealiseerd.
  - te onderzoeken welke verbeteringen van de waarnemingsmethoden, zowel voor de chemisch-analytische als voor de biologische controle kunnen worden aangebracht.
  - te onderzoeken welke mogelijkheden kunnen worden benut om bij een plotselinge lozing van gevaarlijke stoffen in de Rijn de noodzakelijke informatie in het internationale waarschuwings- en alarmsysteem in te voeren.
  - te onderzoeken hoe een geïntensiveerde ononderbroken controle van de emittenten (bedrijfs- en overheidscontrole), vooral bij die industriële bedrijven, waar met gevaarlijke stoffen wordt gewerkt, kan worden bereikt.

- bij de controle als realiseerbaar vastgestelde verbeteringen per omgaande in het internationale alarmplan op te nemen.
- in samenwerking met de Internationale Commissie voor de Hydrologie van het Stroomgebied van de Rijn het model, met behulp waarvan de transportsnelheid en het verloop van de concentratie van een verontreinigingsgolf kan worden voorspeld, te verbeteren.
- vóór 1 januari 1988 voorstellen in te dienen voor de toepassing van moderne communicatiemiddelen in alle internationale hoofdwaarschuwingsposten en bij het secretariaat van de IRC, waardoor een snelle en efficiënte uitwisseling van informatie tussen de bevoegde instanties mogelijk wordt gemaakt.

D. PROGRAMMA VAN ONDERZOEK EN HERSTEL

1. Op grond van de eerste aan de IRC voorgelegde nationale onderzoeksrapporten stellen de ministers vast dat het herstel in de vroegere biologische toestand van de Rijn een aantal jaren in beslag zal nemen. Het eerste rapport van de IRC over de stand van zaken wordt met inbegrip van de beschikbare nationale onderzoeksrapporten voor publicatie vrijgegeven.

2. Zij geven daarom aan de IRC opdracht de reeds lopende programma's van onderzoek voor de korte, middel- en lange termijn met betrekking tot de gevolgen van het ongeval met elkaar te vergelijken en deze, voor zover noodzakelijk, op elkaar af te stemmen. De belangrijkste elementen van dit programma van onderzoek zijn:
  - a) biologisch onderzoek
    - van de macrozoobenthos langs de oevers van de Rijn, en in de uitgezochte oude Rijnarmen alsmede op de bodem van de Rijn;
    - van de visstand, alsmede van de bio-accumulatie in de vis van de Rijn en in de oude Rijnarmen;
    - van de overige organismen
  - b) biologische testmethodes
  - c) fysisch-chemisch onderzoek van het Rijnwater en het Rijnsediment
  - d) fysisch-chemisch onderzoek van de grondwatervoorkomens die in verbinding staan met het Rijnwater, waar inrichtingen voor grondwateronttrekking aanwezig zijn.

3. Bovendien geven zij de IRC de opdracht in samenwerking met visserijdeskundigen te beginnen met de uitwerking van een herkolonisatieprogramma voor het herstel van een evenwichtige leeftijdsopbouw van de visstand in de bovenloop van de Rijn, in het bijzonder van de aal.

E. AFHANDELING VAN DE SCHADE EN AANSPRAKELIJKHEIDSKWESTIES.

1. Afhandeling van de schade in het geval Sandoz

1.1 Zwitserland verklaart dat alle in verband met de grote brand bij Sandoz ingediende schadeclaims bij de firma Sandoz AG, Bazel zo spoedig mogelijk aanhangig moeten worden gemaakt. De firma Sandoz heeft een snel onderzoek en een spoedige afhandeling toegezegd.

1.2 De bevoegde ministers van de Bondsrepubliek Duitsland, Frankrijk en Nederland geven opnieuw uitdrukking aan het voornemen van hun regeringen, ongeacht de rechten van alle gedupeerden, in hun eigen land schadeclaims te verzamelen en aan de regering van Zwitserland door te geven; daarbij behouden zij zich alle rechten voor.

De Zwitserse bondsraad zal de eisen naar Sandoz doorgeleiden zonder enige rechtsplicht te erkennen.

1.3 De bevoegde minister van Zwitserland zegt de medewerking toe van zijn regering en verklaart zich bereid zijn invloed aan te wenden, dat op korte termijn een acceptabel aanbod van schadevergoeding voor de tot dan toe ingediende schadeclaims wordt gedaan, zonder dat daardoor de rechten van diegenen worden geschaad die op een andere wijze trachten schadeloosstelling te verkrijgen, of die hun vorderingen pas later, maar binnen de wettelijke termijnen hebben ingediend. Hij verklaart bovendien dat de Zwitserse regering naar behoefte haar goede diensten bij de regeling van de schadeloosstelling zal aanbieden, teneinde in gevallen van billijkheid een compensatie van de ontstane schade te bereiken.

2. Aansprakelijkheidskwesties

2.1 De ministers onderstrepen de eigen verantwoordelijkheid van de bedrijven voor de gevolgen van hun activiteiten waaraan grote risico's voor het milieu zijn verbonden, rekening houdend met het beginsel "de vervuiler betaalt". Zij wijzen op het grote belang van een aansprakelijkheid die niet op schuld is gebaseerd.

2.2 Zij benadrukken de betekenis van een harmonisatie met betrekking tot de aansprakelijkheid voor door gevaarlijke stoffen veroorzaakte schade, dit ook met het oog op het mogelijk grensoverschrijdende karakter van de verontreinigingen.

F. DOELSTELLINGEN OP LANGERE TERMIJN

1. De ministers zijn van oordeel dat het eco-systeem van de Rijn in een toestand moet worden gebracht, waarin omstreeks het jaar 2000 vroeger aanwezige maar thans verdwenen hogere soorten (bijv. de zalm) weer inheems kunnen worden, in deze grote Europese rivier, de Rijn.

2. Zij geven daarom aan de IRC de opdracht, eventueel met behulp van deskundigen een voorstel voor de ontwikkeling van een actie-programma uit te werken met inbegrip van een raming van de kosten en dit op de eerst volgende conferentie van ministers van de Rijnsoeverstaten voor te leggen.